

Exegeză biblică

Cum să descoperim înțelesul textelor scripturale

de John Piper

Pentru mai multe resurse gratuite, vedeți www.desiringGod.org

Prefață

John Wesley a zis odată: „M-am gândit că sunt o făptură de o zi, care trece prin viață precum o săgeată prin aer. Sunt un duh venit de la Dumnezeu și care se întoarce la Dumnezeu; care doar planează deasupra marelui abis, până când, peste câteva clipe nu mai este văzut. Cad într-o veșnicie neschimbătoare! Vreau să cunosc un singur lucru, calea spre cer – cum să aterizez în siguranță pe acel țărm fericit. Dumnezeu Însuși a coborât ca să ne arate calea: tocmai cu acest scop a venit din cer. El a scris acest lucru într-o carte. O, dați-mi acea carte! Cu orice preț, dați-mi Cartea lui Dumnezeu!” (fragment din prefața lucrării *Sermons on Several Occasions* [Predici în diverse ocazii – n.tr.] de John Wesley, publicată inițial în 1771).

Această Carte a fost costisitoare. A fost scrisă de martiri, iar alții au suferit foarte mult pentru credințioșia lor față de ea. Cartea a fost prezervată și dată mai departe cu multă osteneală. A fost tradusă în dialectele a mii de grupări etnice, uneori cu prețul vieții – fără să mai amintim de timpul, energia și banii folosiți pentru aceasta.

Această Carte este un „cufăr de bucurie sfântă”. Din ea învățăm ce au propovăduit apostolii despre jertfa fundamentală a Fiului lui Dumnezeu. Din această Carte învățăm despre supremația lui Dumnezeu în toate lucrurile. Tot din ea învățăm ce ne cere Tatăl nostru bun și suveran nouă, copiilor Săi dependenți de El.

Dacă un unchi foarte bogat și-ar lăsa marea lui moștenire unei persoane menționate în testamentul lui și ai ști că acea persoană sunteți dvs., v-ați da tot interesul ca judecătorul să-i interpreteze testamentul potrivit înțelesului intenționat de autor. Sau dacă ai suferi de o boală incurabilă și ai auzi de un doctor care știe remediul pentru boala dvs., iar acesta v-ar prescrie un regim alimentar, ai face tot ce vă stă în putere ca să înțelegeți ce a scris doctorul și să urmați întocmai acel regim. Cu atât mai mult ar trebui noi, precum Wesley, să privim Cuvântul lui Dumnezeu ca fiind prețios și cel mai vrednic de studiat!

Întrucât Biblia este singura autoritate infailibilă cu privire la tot ce trebuie să credem despre Dumnezeu și la modul în care vrea El să trăim, nu e de mirare că ne apropiem de text cu mult bagaj personal. Din fire nu ne place gândul că există o autoritate absolută care aparține altcuiva. Dacă Dumnezeu îmi cere să fac ceva ce eu nu vreau să fac? Sau dacă El Se descrie pe Sine altfel decât cred eu că ar trebui să fie El? Aceasta ar pune o presiune imensă asupra noastră să importăm în text înțelesurile proprii în loc să ne mulțumim cu sensul intenționat de autor, oricare ar fi el.

Astfel, avem nevoie de trei lucruri pentru a fi niște interpreți atenți ai Cuvântului lui Dumnezeu. În primul rând, trebuie să recunoaștem că avem nevoie de ajutor și că vom muri fără el. Lăsați de unii singuri cu propria rațiune umană suntem lipsiți de orice speranță. Avem nevoie de revelație de sus. Veșnicia noastră depinde de ea! În al doilea rând, avem nevoie de credință în bunătatea suverană a Autorului. Această credință nu numai că ne face liberi să mergem acolo unde ne conduce Biblia, dar ne și motivează să mergem într-acolo unde ne duce ea. Biblia este, așa cum a zis Wesley: „Cartea lui Dumnezeu!” În al treilea rând, trebuie să învățăm să citim această Carte cu o grijă demnă de valoarea ei.

În această broșură, John Piper ne transmite un mod de citire a textului pe care l-a învățat de la Daniel Fuller, profesor-emerit la Seminarul Teologic Fuller. Nu este nimic magic în această metodă. Ea este concepută, pur și simplu, pentru a ne ajuta să încetinim ritmul, să-l lăsăm pe autor să ne invite în lumea lui și să-i urmărim înlănțuirea de idei. Ea ne învață cum să descoperim ideea principală a autorului și să vedem în ce fel este aceasta ilustrată sau susținută de celelalte idei din text.

Ca tânăr creștin la Colegiul „Bethel”, am avut privilegiul să iau parte la mai multe cursuri predate de pastorul John Piper (îl știam pe atunci doar ca Dr. Piper!), în care el ne-a instruit, mergând propoziție cu propoziție, prin Romani, 1 Petru, 1 Ioan, Efeseni, Luca și prin alte cărți. Pasiunea lui era ca noi să vedem singuri Realitatea prin ochii autorilor biblici. Nu pretindea că el vede această Realitate perfect, era și el (și este încă!) foarte mult în proces. Nu ne-a băgat pe gât concluziile lui, ci ne-a ajutat să ajungem noi la ale noastre și să vedem lucruri pe care nici el nu le văzuse până atunci. Îmi amintesc că, odată, pe când studiam Romani 11:33-36, greutatea slavei din acel text a inspirat toată clasa să izbucnească spontan în cântul Doxologiei. Teologia biblică duce la doxologie!

Până la absolvire, apetitul pentru a înțelege și a aplica Cuvântul lui Dumnezeu mi-a fost stârnit tot mai mult, până acolo încât am petrecut următorii doi ani sub îndrumarea mentorului lui John. Daniel Fuller privea cu frică și cutremur privilegiul și responsabilitatea de a studia și predica Cuvântul lui Dumnezeu, cum puțini din oamenii pe care i-am întâlnit vreodată o făceau. Fiecare cuvânt de-al lui Dumnezeu era prețios; fiecare propoziție din Scriptură era nu numai o perlă pe un fir de ață, ci și o verigă dintr-un lanț. Iar studiul acestei Cărți era important. Veșnicia depindea de modul în care înțelegeam și predam Biblia. Nu era niciun joc academic. Eram cât se poate de serioși în studiul nostru.

În ultimii 19 ani, ca pastor al bisericii baptiste „Bethleem”, am căutat să încredințez mai departe, într-o formă sau alta, tinerilor și bătrânilor deopotrivă,

metoda de studiu biblic din această broșură. Unii oameni și-o însușesc mai repede decât alții, dar toți conștientizează valoarea Cuvântului lui Dumnezeu.

Fie ca, citind această broșură, Dumnezeu să vă crească pasiunea pentru studierea Cuvântului Său pentru uz personal și mai apoi să înaintați și altora ceea ce ați învățat.

Tom Steller

Pastor responsabil de misiune și de dezvoltarea liderilor
la Biserica Baptistă „Bethleem” din Minneapolis
Iulie 1999

1

Obiective

Sentimentele

„Iată spre cine Îmi voi îndrepta privirile: spre cel smerit, care are duhul mândrit și se teme de Cuvântul Meu.” (Isaia 66:2 ESV¹)

Este copleșitor să recunoaștem că în Biblie auzim Cuvântul lui Dumnezeu. Și nu există nici o speranță pentru exegetul care nu tremură niciodată în lucrul lui; Dumnezeu nu-l bagă în seamă și nu va ajunge nicăieri, chiar de-ar scrie el o mie de cărți.

Eu cred că Biblia este Cuvântul lui Dumnezeu. Prin urmare, trebuie să precizez că scopul final al exegezei este să îmbrățișeze atât inima cât și mintea. Scriptura are scopul de a atinge inimile noastre și de a schimba modul în care gândim despre Dumnezeu și voia Lui. Exegetul care crede că acesta este scopul Dumnezeului celui viu pentru zilele noastre, nu se mulțumește doar să descopere înțelesul original al Scripturii. El trebuie să urmărească, în exegeza sa, să ajute la atingerea scopului cel mai important al Scripturii: semnificația ei contemporană pentru credință. Ceea ce vrea Dumnezeu este ca Cuvântul Său să zdrobească sentimentele de aroganță și independență și să-i dea nădejde celui sărac în duh.

„Domnul Dumnezeu Mi-a dat o limbă iscusită, ca să știu să înviorez cu vorba pe cel trudit.” (Isaia 50:4 ESV)

Exegeza care mai devreme sau mai târziu nu ne atinge sentimentele și, prin noi, sentimentele altora, este în cele din urmă un eșec, pentru că nu mediază efectul pe care Scriptura ar trebui să-l aibă.

„Și tot ce a fost scris mai înainte a fost scris pentru învățătura noastră, pentru ca, prin răbdarea și prin mângâierea pe care o dau Scripturile, să avem nădejde.” (Romani 15:4♦)

Prin urmare, exegeza biblică ar trebui să fie enzima intelectuală care transformă stupoarea sentimentelor noastre lumești și futile într-o nădejde profundă, vie și plină de bucurie. Isus a zis:

¹ ESV – English Standard Version – Versiunea Engleză Standard este o traducere a Bibliei în limba engleză

♦ Toate versetele biblice citate cu excepția versiunilor specificate, sunt din *Versiunea Dumitru Cornilescu*

„V-am spus aceste lucruri, pentru ca bucuria Mea să rămână în voi, și bucuria voastră să fie deplină.” (Ioan 15:11)

Învățătura biblică care nu urmărește acest scop prezintă două neajunsuri: stinge în unii oameni scânteile afecțiunii, printr-o indiferență glacială și îi înstrăinează pe aceia ale căror lumini nu pot fi stinse. Dar niciunul dintre acestea nu este necesar dacă exegeza biblică este folosită corect, și anume ca un catalizator al cunoașterii ce declanșează o combustie de bucurie divină în inima omului. Teologia ajunge foarte repede vorbărie goală dacă nu dă naștere doxologiei în inimă. Nu există niciun motiv pentru care cel mai riguros seminarist să nu poată și să nu se cadă să spună alături de Jonathan Edwards:

Consider de datoria mea să înalț sentimentele ascultătorilor mei cât de sus pot, numai dacă nu-i afectează nimic altceva decât adevărul și sentimentele care nu contravin natura a ceea ce îi afectează.²

Bineînțeles, definind astfel scopul final al exegezei biblice, consider de la sine înțeles că exegetul e convins că Scriptura transmite adevărul. Totuși, mulți exegeți nu împărtășesc această convingere. Scopul pe care l-am descris până acum nu se aplică în cazul lor. Tocmai de aceea l-am descris ca fiind un scop final. Există un scop mult mai apropiat pe care eu, ca evanghelic, îl împărtășesc cu toți exegeții buni, fie că aceștia cred sau nu că Scriptura este adevărată. Noi toți vrem să înțelegem și să declarăm exact ceea ce autorii Bibliei au vrut să comunice. O persoană care nu are niciun interes personal în recunoașterea adevărului Scripturii poate fi în stare, într-o situație oarecare, să înțeleagă și să reafirme înțelesul dat de scriitorul original, cu la fel de multă acuratețe ca exegetul care crede că Biblia este adevărată. Din pricina aceasta, putem profita de învățăturile biblice ale multor feluri de oameni. Adaug această notă pentru a evita orice confuzie: scopurile descrise aici sunt acelea care consider eu că trebuie să fie urmărite, convins fiind de adevărul Bibliei. Ca atare, ele diferă de scopurile exegeților care nu au aceeași convingere, deși se suprapun uneori cu acestea.

Intelectul

M-am referit la exegeză ca la o enzimă intelectuală și un catalizator al cunoașterii. Asta înseamnă că exegetul este, inevitabil, un fel de intelectual. El este foarte ocupat cu viața mintală. Cel mai evident motiv pentru acest lucru este că adevărul prețuit de el ajunge în mâinile lui într-o carte inspirată divin. Însă o carte trebuie citită, iar a citi bine este un act profund intelectual.

² C.H. Faust and T.H. Johnson, eds., *Jonathan Edwards* (New York: Hill and Wang, 1962), p. xxiii.

Un evanghelic crede că Dumnezeu S-a smerit nu numai în întruparea Fiului Său, ci și în inspirarea Scripturilor. Ieslea și crucea nu au fost senzaționale, nici gramatica și sintaxa nu sunt. Dar acesta este modul în care Dumnezeu a ales să Se descopere. Un tâmplar evreu sărac și o locuțiune prepozițională au în comun două lucruri: ambele sunt umane și obișnuite. Faptul că acel tâmplar era Dumnezeu și că acea locuțiune prepozițională este Cuvântul lui Dumnezeu nu schimbă cu nimic lucrurile. Prin urmare, dacă Dumnezeu S-a smerit să ia un trup de om și să vorbească o limbă omenească, vai de noi dacă ne permitem, cu aroganță, să ignorăm umanitatea lui Cristos și gramatica Scripturii!

Dar nu este de ajuns să spunem că revelația lui Dumnezeu în Scriptură vine la noi într-o limbă omenească. Ci ea vine în limba anumitor oameni care au trăit în anumite timpuri și locuri. Nu există nici o convenție lingvistică distinctivă a exprimării divine. Adică, atunci când Dumnezeu a vorbit prin oameni, El nu a folosit totdeauna aceeași limbă, același stil sau același vocabular. Ci, mai degrabă, toate dovezile arată că Dumnezeu întotdeauna S-a folosit de limba, stilul, vocabularul și obiceiurile distincte, specifice fiecărui autor biblic în parte. Chiar și în discursurile profetice unde Dumnezeu este citat direct, există particularități lingvistice care deosebesc pe un autor de altul.

Implicațiile acestui fapt sunt cruciale pentru stabilirea scopului nostru în exegeză. Permiteți-mi să vă dau o ilustrație. În lumina acestei concepții despre inspirație, dacă vrem să interpretăm corect înțelesul dat de Dumnezeu cuvântului „înțelepciune” în Iacov 1:5, nu importăm sensul cuvântului „înțelepciune” din Proverbe 8. Adică, nu presupunem că, pentru că același Autor divin le-a inspirat pe amândouă, este posibil ca ele să aibă același înțeles. Ci mai degrabă recunoaștem că, deoarece Dumnezeu se folosește de convențiile lingvistice ale vorbitorilor Săi, am face mai bine să mergem la Iacov 3:15 să vedem cum folosește Iacov cuvântul „înțelepciune”, descoperind astfel sensul intenționat de Dumnezeu.

Conchid deci, că sensul dat de Dumnezeu în Scriptură este accesibil doar prin convențiile lingvistice specifice diverșilor autori umani. De aceea, convingerea mea cu privire la inspirația Scripturii este că a înțelege ceea ce autorii umani au vrut să comunice în situația specifică contextului lor istoric este totuna cu a înțelege intenția lui Dumnezeu pentru situația respectivă. Prin urmare, scopul imediat al exegezei este de a înțelege ce au vrut să comunice autorii biblici în situația specifică lor. Scopul este să vedem realitatea prin ochii altei persoane.

Acest lucru mai are încă două implicații.

Pentru cei care cred că Biblia este infailibilă și autoritatea supremă în lucrurile ce țin de credință și conduită, exegeza bună devine o muncă foarte umilitoare. Ea cere ca ideile noastre să ocupe locul secund. Ne reprimăm sentimentele și gândurile personale cu privire la viață, îngăduindu-ne să ascultăm ce simte și ce gândește autorul. O exegeză bună devine o amenințare pentru mândria noastră. Prin ea, riscăm să descoperim în mod onest că perspectiva profeților și a apostolilor asupra vieții este diferită de a noastră, și deci că perspectiva noastră – și mândria noastră odată cu ea – trebuie să se dărâme.

Putem noi, niște ființe corupte care ne iubim țănoși propria glorie, să facem vreodată o exegeză bună? Nu ne vom folosi noi de orice conivență ca să ne ascundem ignoranța sau rebeliunea? Vom reuși noi oare să nu stălcim și să nu distorsionăm înțelesul Scripturii astfel încât aceasta să ne sprijine întotdeauna perspectiva și ego-ul propriu? Cu toții știm că acest lucru se întâmplă în fiecare zi. Dar, chiar trebuie să se întâmple întotdeauna?

Acesta este punctul în care eu cred că Duhul Sfânt îndeplinește un rol crucial în procesul exegezei pentru credinciosul care contează pe El. Duhul Sfânt nu ne șoptește la ureche înțelesul unui text. Lui îi pasă de textul pe care l-a inspirat și nu o ia pe scurtătură în ce privește studiul acestuia. Lucrarea primară a Duhului Sfânt în exegeză este să zdrobească mândria și aroganța care ne împiedică să fim deschiși față de Scriptură. Duhul Sfânt ne face apti pentru a primi învățătură, deoarece ne smerește. El ne face să ne încredem întru totul în mila lui Dumnezeu față de noi în Cristos pentru fericirea noastră, așa încât să nu ne simțim amenințați când una din perspectivele noastre se dovedește a fi greșită. Persoana care se știe finită și nevrednică și care, prin urmare, se bucură de mila lui Dumnezeu, nu are nimic de pierdut când ego-ul îi este amenințat.

Roadă Duhului este dragostea. Ea este crucială în exegeză. Dragostea nu caută folosul său, nu se umflă de mândrie. Ci dimpotrivă, ea se bucură de adevăr. Prin aceasta se cunoaște un bun exeget. El nu caută folosul său, ci caută adevărul. Dacă adevărul găsit de el îi contrazice propria idee, el se bucură că l-a găsit și recunoaște umil că ideea lui este greșită.

Duhul Sfânt face posibilă experiența înviorătoare a creșterii. Doar mintea deschisă și smerită crește cu adevărat în pricepere. Mintea mândră este mai mult interesată să se protejeze decât să crească și să se corecteze. Trebuie, așadar, ca ea să rămână mică. Oamenii aroganți sunt întotdeauna oameni mici. Oamenii smeriți par a fi mici, dar ei moștenesc întreg pământul. Așadar, în timp ce exegeza bună ne smerește, totodată, aceasta ne lărgeste extraordinar de mult orizonturile. Ne reduce la adevărata noastră finitate, așa încât să putem vedea și să ne putem bucura de mărețul adevăr veșnic, revelat în Scriptură.

O a doua implicație care reiese din scopul exegezei este că aceasta presupune tot ceea ce presupune și cititul, și anume munca intelectuală și deseori dificilă, de a interpreta convențiile lingvistice ale unui autor. A deveni un bun exeget înseamnă, pur și simplu, a continua să ne rafinăm deprinderea pe care am început s-o dobândim când aveam trei ani. Atunci, ne chinuiam cu „Părul Sandrei este creț.” Acum, ne chinuim cu „În așa fel a iubit Dumnezeu lumea.” Atunci, o întrebam pe mămica noastră ce înseamnă „creț”. Acum, folosim concordanțe și comentarii.

Dumnezeu ne-a vorbit prin limbi omenești, scrise. Nu putem pricepe înțelesul limbii până când nu înțelegem convențiile lingvistice folosite de autorii biblici. Prin urmare, trebuie să ne dăm toate silințele pentru a trata Biblia din punct de vedere gramatical (și din punct de vedere istoric, deoarece felul specific în care autorul folosește limba este determinat de situația acestuia în istorie).

2

Procedee

A atinge scopurile imediate ale exegezei înseamnă, pur și simplu, a citi bine. De aceea, excelenta carte a lui Adler Mortimer despre interpretare poate fi intitulată simplu „*How to read a book*”³. Și de aceea Pavel a spus:

„Citindu-le, vă puteți închipui priceperea pe care o am eu despre taina lui Cristos.” (Efeseni 3:4)

Principiile exegezei biblice sunt aceleași cu cele ale unei lecturi bune. Ele sunt ceea ce ar trebui să predea, mai presus de toate, orice școală primară și orice liceu; ceea ce au avut în vedere scolasticii prin gramatică, dialectică și retorică¹.

Consider că sunt 5 pași pe care cineva trebuie să-i urmeze pentru a înțelege un text expozitiv din Noul Testament.

Găsirea unui text de încredere

Nu putem reconstitui o intenție a autorului până când nu avem un text care corespunde în mod substanțial cu ceea ce a scris acesta în original. Asta înseamnă că pentru cititorii de greacă, critica literară² este fundamentală oricărei exegeze autentice. Cei care nu pot citi greaca trebuie să depindă nu numai de criticii literari, ci și de traducători. Fără să aibă cunoștințe de greacă, cel mai bun lucru pe care poate să-l facă un interpret este să înțeleagă intenția traducătorului și apoi să creadă că aceasta corespunde cu intenția autorului original. Așadar, este obligatoriu pentru interpreții Bibliei în limba engleză [respectiv în limba română – n.tr.] să caute o traducere de încredere. Dar cei care gustă bucuria descoperirii teologice printr-o exegeză gramaticală migăloasă, nu vor fi satisfăcuți decât atunci când vor putea să bea din plin din fântâna sursei originale!

Identificarea înțelesului dat de autor

Al doilea pas este să descoperim ce înseamnă cuvintele și expresiile scrise de autor. Fiindcă fiecare cuvânt sau expresie poate să aibă mai multe

³ Mortimer Adler and Charles Van Doren, *How to Read a Book* [Cum să citești o carte – n.tr.], rev. ed. (New York: Simon and Schuster, 1972).

înțelesuri, sarcina noastră este să determinăm precis care este sensul intenționat de autor pentru cuvântul sau expresia respectivă. Adler numește „termen” un cuvânt sau o expresie folosită cu un sens precis într-un context dat⁴. „A identifica înțelesul dat de autor” înseamnă a descoperi care este acel sens precis.

Nu putem ajunge la înțelesul dat de autor căutând cuvântul într-un dicționar, nici măcar într-un dicționar grecesc. Dicționarele enumeră mai multe înțelesuri posibile, dar nu specifică cu precizie care este sensul unui cuvânt într-un text dat. Atunci, cum ajungem la înțelesul dat de autor? Adler răspunde corect. Trebuie să descoperim sensul unui cuvânt înțelegând contextul în care este folosit. Acest lucru este adevărat, oricât de circular ar putea părea la prima vedere⁵. Singurul mod de a ști când cuvântul grecesc *zelos* înseamnă „zel” și când înseamnă „gelozie” este prin a ne uita la contextul în care acesta apare.

Adler numește această metodă „circulară” pentru că ne învârtim în faimosul cerc hermeneutic, și anume: cuvintele pot fi înțelese doar din contextul lor specific. Un context nu este altceva decât alte cuvinte și expresii care de asemenea trebuie înțelese. Faptul că noi toți comunicăm cu succes în fiecare zi folosind cuvinte, demonstrează că cercul hermeneutic nu este atât de vicios pe cât sună. Cele mai multe cuvinte, expresii și structuri sintactice sunt, într-o oarecare măsură, autonome. Unele aspecte rămân aceleași indiferent de context³. Ar trebui să ne dăm toate silințele pentru a înțelege contextul în care se află un cuvânt, astfel încât să-i atribuim doar sensul intenționat de autor.

Înțelegerea propozițiilor

Cuvintele încep să exprime sensuri precise doar atunci când sunt văzute ca părți ale unei propoziții. Propozițiile sunt unitățile de bază ale unui text. Al treilea pas în citirea unui text este să înțelegem fiecare propoziție în parte. În mod clar, din câte am văzut, al doilea și al treilea pas se leagă unul de celălalt nu consecutiv, ci reciproc. Fiecare este urmărit simultan și ajută la realizarea celuilalt.

O propoziție este o simplă afirmație despre un lucru. Cuvântul „Isus” nu exprimă niciun sens precis când este rostit de unul singur, însă când spun: „Isus a plâns”, acesta exprimă un sens foarte clar, fiindcă această declarație este o propoziție. Pentru ca cineva să înțeleagă propozițiile, trebuie să aibă

⁴ *How to Read a Book* [Cum să citești o carte – n.tr.], pp. 96-113.

⁵ *How to Read a Book* [Cum să citești o carte – n.tr.], p. 107.

cel puțin cunoștințe elementare despre gramatică și sintaxă. Propozițiile au înțelesuri doar pentru că sunt puse împreună după niște reguli bine definite. Nu putem comunica dacă încalcăm toate regulile. „Pavel căra coșul” și „Coșul îl căra pe Pavel” sunt două propoziții care au aceleași cuvinte [en. Paul carried the basket. The basket carried Paul. – n.tr.], dar care exprimă lucruri foarte diferite. Există o regulă în sintaxa limbii engleze [respectiv a limbii române – n.tr.] care spune că subiectul dintr-o astfel de propoziție precede verbul. Dacă dorim să citim Noul Testament în greacă, trebuie să învățăm un set nou de reguli. Fie că citim Noul Testament în greacă sau în engleză [respectiv în română – n.tr.], trebuie să ținem cont de regulile gramaticale specifice limbii, pentru a putea înțelege sensul original al unei propoziții.

O mare parte din Cuvântul lui Dumnezeu rămâne neuzită în zilele noastre pentru că unii oameni evlavioși cred că nu este spiritual să cauți subiecte, complemente, adjective, adverbe și antecedente într-o propoziție biblică. Iar mai trist e faptul că alții nici măcar nu au fost învățați vreodată că există asemenea lucruri⁴.

Legarea propozițiilor între ele

După ce am stăpânit sintaxa unei propoziții și am identificat sensul precis al cuvintelor acesteia, e posibil ca tot să nu-i înțelegem sensul. Așa cum cuvintele capătă un înțeles precis atunci când sunt folosite într-o propoziție, tot așa o propoziție primește un înțeles precis atunci când este folosită în relație cu alte propoziții.

De exemplu, în Coloseni 2:21 Pavel spune: „Nu lua, nu gusta, nu atinge”. Luată de una singură, această frază ar sugera că Pavel prescrie anumite reguli de comportament. Dar aceasta ar fi o interpretare total greșită. Propoziția precedentă, întrebarea retorică din versetul 20, spune: „De ce vă supuneți la porunci ca acestea?” Deci, ceea ce vrea să zică Pavel de fapt, este opusul a ceea ce pare să comunice fraza din versetul 21 atunci când este interpretată în afara contextului. El zice să ne ferim de porunci precum „Nu lua, nu gusta, nu atinge”. Un alt exemplu ar fi Filipeni 2:12: „duceți până la capăt mântuirea voastră, cu frică și cutremur”. Această propoziție nu va fi interpretată corect decât dacă este privită în relație cu propoziția următoare: „Căci Dumnezeu este Acela care lucrează în voi și vă dă, după plăcerea Lui, și voința și înfăptuirea.” (Filipeni 2:13). O întreagă teologie depinde de modul în care legăm aceste două propoziții. Dacă facem din a doua propoziție rezultatul celei dintâi, atunci lucrarea de sfințire a lui Dumnezeu depinde de lucrarea noastră. Însă dacă facem din a doua propoziție cauza celei dintâi, atunci eforturile noastre spre sfințire sunt inițiate de Dumnezeu și posibile doar pentru că El este deja la lucru în noi. Pavel nu lasă loc de îndoială atunci

când unește aceste două propoziții prin conjuncția „gar” sau „căci”. Lucrarea lui Dumnezeu în noi este cauza lucrării noastre și lucrul care o face posibilă.

Scopul pentru care privim propozițiile în relație unele cu altele nu este doar de a elucida sensul fiecărei propoziții, ci și de a ne ajuta să înțelegem firul unui argument de-al autorului. Pentru mine a fost o revelație care mi-a schimbat viața descoperirea că, de exemplu, Pavel nu făcea doar o colecție de declarații divine, ci că el argumenta. Aceasta a însemnat pentru mine o abordare cu totul nouă în ce privește citirea Bibliei. De atunci, nu doar am citit sau memorat versete, ci am căutat să înțeleg și să memorez argumente. Acest lucru implica să găsesc ideea principală a fiecărei unități de text și apoi să văd cum fiecare propoziție lucra împreună pentru a dezvălui și a susține ideea principală.

Pentru a reuși să facem acest pas al exegezei, avem nevoie de două lucruri. În primul rând, trebuie să știm tipurile de relații care pot exista între propoziții. Dacă nu știm cum se leagă ideile între ele, avem de trecut un mare obstacol pentru a putea înțelege felul în care propozițiile formează unități complexe de sens. Dacă avem doar o idee vagă despre ce fel de relație există între două propoziții, tot suntem obstructionați fiindcă nu știm cum să exprimăm în cuvinte ceea ce am înțeles. Avem nevoie de o listă cu relațiile logice posibile, cu nume descriptive, așa încât să le putem folosi când vorbim despre înțelesul unui text.

De asemenea, avem nevoie de un fel de metodă sau schemă care să ne ajute să urmărim un argument lung sau complex. Pentru cei mai mulți dintre noi este imposibil să ținem minte relațiile complexe ale unui argument dezvoltat la începutul unei pagini, în timp ce ne străduim să vedem cum se leagă propozițiile din josul paginii. E posibil ca primul argument să dețină cheia pentru cel din urmă. Așadar, trebuie să găsim o cale prin care să păstrăm, într-un spațiu restrâns, relațiile dintr-o argumentare progresivă. Altfel, va fi aproape imposibil să înțelegem totalitatea și unitatea a ceea ce vrea să spună autorul.

Acestea sunt cele două lucruri necesare pentru a putea urmări firul de idei al autorului. Am găsit în capitolul 4⁵ al expunerii nepublicate a lui Daniel Fuller, „*Hermeneutics*” [Hermeneutică – n.tr.], o metodă care oferă aceste două lucruri necesare. Nici o altă carte despre interpretarea Noului Testament, din câte cunosc eu, nu oferă ceea ce a fost lucrul cel mai esențial în munca mea devoțională și academică: o modalitate de a vedea dezvoltarea complicată a ideii unui autor în complexitatea și unitatea ei. Metoda care a ajuns să fie cunoscută sub numele de „arcuire” s-a dovedit a fi una dintre cele mai productive unelte de exegeză. Principiile acesteia constituie schela care susține întreaga mea abordare a interpretării Bibliei.

Nu voi reproduce tot capitolul lui Fuller despre relațiile dintre propoziții, ci îl voi rezuma și voi da câteva ilustrații proprii ale aplicării ei.

Relațiile dintre propoziții se împart în două categorii majore: relații de coordonare și de subordonare. Două propoziții sunt în relație de coordonare dacă una nu o susține pe cealaltă în vreun fel, ci fiecare este independentă și contribuie la întreg. De exemplu:

Am mers cu mașina la poștă și în drum spre casă am luat-o pe Noél.

Aceste două propoziții nu se susțin reciproc, ci descriu o serie de lucruri pe care le-am făcut.

O propoziție este în relație de subordonare cu alta, dacă susține în vreun fel acea propoziție. De exemplu:

Am mers la oficiul poștal pentru că am avut de trimis o scrisoare.

Aici propoziția „pentru că am avut de trimis o scrisoare” este subordonată propoziției regente „Am mers la oficiul poștal” și o susține pe aceasta oferind motivul sau cauza pentru mersul meu la oficiul poștal.

Aceste două categorii majore includ un număr de subcategorii. Arcurile următoare reprezintă grupuri de propoziții. Simbolurile dintre ele sau dinăuntrul lor sunt abrevieri ale tipului de relație care există între propozițiile simbolizate.

3

Relațiile de coordonare dintre propoziții

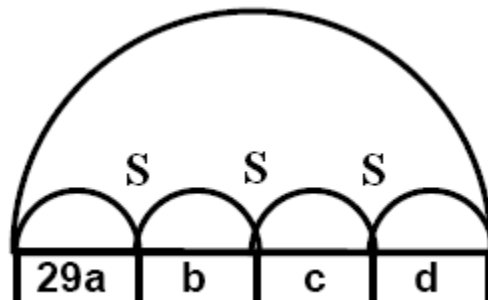
(nu se susțin între ele)

Serie

Definiție: Fiecare propoziție are o contribuție independentă la un întreg.

Conjunții: și, mai mult, în plus, în același fel, nici ... nici, etc.

Exemplu: „soarele se va întuneca, [și] luna nu-și va mai da lumina ei, [și] stelele vor cădea din cer, și puterile cerurilor vor fi clătinate.” (Matei 24:29; vedeți și Matei 7:8; Romani 12:12).

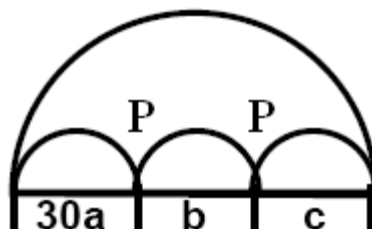

Progresie

Definiție: Asemenea Seriei, numai că fiecare propoziție este un pas înainte spre un punct culminant.

Conjunții: apoi, și, iar, mai mult decât atât, în plus, etc.

Exemplu: „Și pe aceia pe care i-a hotărât mai dinainte, i-a și chemat; și pe aceia pe care i-a chemat, i-a și socotit neprihăniți; iar pe aceia pe care i-a socotit neprihăniți, i-a și proslăvit.” (Romani 8:30; vedeți și Marcu 4:28; 1 Petru 1:5-7).

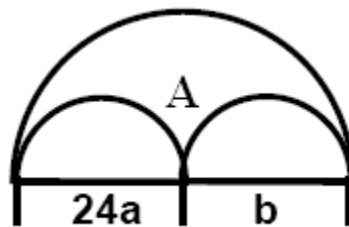

Alternare

Definiție: Fiecare propoziție exprimă o posibilitate diferită care decurge dintr-o anumită situație.

Conjunții: sau, dar, ci, în timp ce, iar, pe de altă parte, etc.

Exemplu: „Unii au crezut ce le spunea el, iar alții n-au crezut.” (Fapte 28:24; vedeți și Ioan 10:21, 22; Matei 11:3).

4

Relațiile de subordonare dintre propoziții

(se susțin între ele)

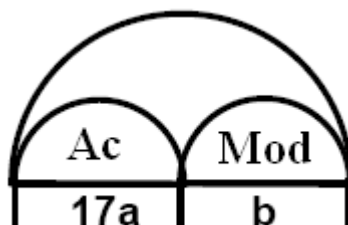
Se susțin prin reformulare

Acțiune-Mod

Definiție: Afirmă o acțiune, după care urmează un enunț mai precis care indică modul în care este făcută acea acțiune.

Conjunții: întrucât, prin, etc.

Exemplu: „[Dumnezeu] nu S-a lăsat fără mărturie, întrucât v-a făcut bine, v-a trimis ploi din cer și timpuri roditoare” (Fapte 14:17; vedeți și Filipeni 2:7; Fapte 16:16; 17:21).

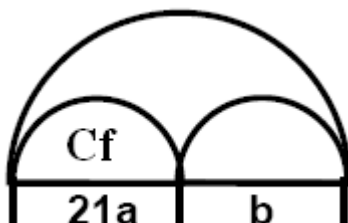

Comparare

Definiție: Relația dintre două enunțuri, care exprimă o acțiune mult mai clar arătând cum este aceasta.

Conjunții: întocmai ca, ca, cum ... așa, la fel ca, ca și, etc.

Exemplu: „Cum M-a trimis pe Mine Tatăl, așa vă trimit și Eu pe voi.” (Ioan 20:21; vedeți și 1 Corineni 11:1; 1 Tesaloniceni 2:7).

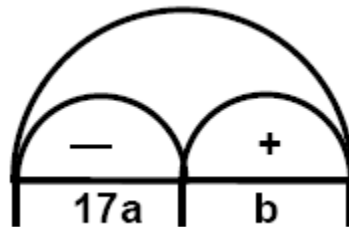

Negativă-Pozitivă

Definiție: Relația dintre două alternative, în care una este negată așa încât cealaltă să fie întărită. Este de asemenea relația implicită în enunțurile contrastive.

Conjunții: nu ... ci, noi ... voi, etc.

Exemplu: „Nu fiți nepricepuți, ci înțelegeți care este voia Domnului.” (Efeseni 5:17; vedeți și Evrei 2:16; Efeseni 5:18; vedeți și 1 Corinteni 4:10 pentru un exemplu de enunț contrastiv: „Noi suntem nebuni pentru Cristos; voi, înțelepți în Cristos!”).

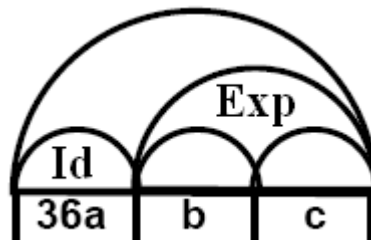

Idee-Explicație

Definiție: Relația dintre un enunț inițial și unul care-i clarifică înțelesul. E posibil ca propoziția clarificatoare să definească doar un cuvânt din cea care o precede.

Conjunții: adică, și anume, etc.

Exemplu: „[Iacov] m-a înșelat de două ori. Mi-a luat dreptul de întâi născut, și iată-l acum că a venit de mi-a luat și binecuvântarea!” (Geneza 27:36).

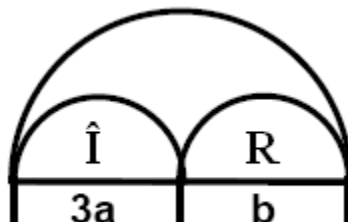

Întrebare-Răspuns

Definiție: Relația dintre un enunț interogativ și răspunsul acestuia.

Conjunție: ? (semnul întrebării)

Exemplu: „Căci ce zice Scriptura? Avraam a crezut pe Dumnezeu...”
(Romani 4:3; vedeți și Romani 6:1; Psalmul 24:3,4).

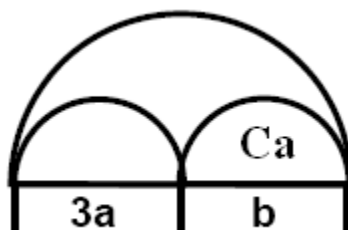
Se susțin prin formulări distincte

Cauzală (Propoziție regentă – Propoziție cauzală)

Definiție: Relația dintre un enunț și argumentul sau cauza care îl susține. (propoziția cauzală succede regenta).

Conjunții: fiindcă, pentru că, deoarece, căci, etc.

Exemplu: „Ferice de cei săraci în duh, căci a lor este Împărăția cerurilor!” (Matei 5:3; vedeți și 1 Corinteni 7:9; Filipeni 2:25-26).

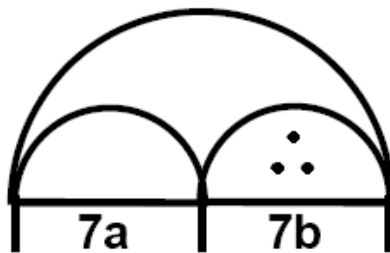

Inferență (Propoziție regentă – Propoziție inferențială)

Definiție: Relația dintre un enunț și argumentul sau cauza care îl susține. (propoziția inferențială precede regenta).

Conjunții: așadar, deci/dar, din cauză că, de aceea, prin urmare, în consecință, etc.

Exemplu: „Sfârșitul tuturor lucrurilor este aproape. Fiți înțelepți, dar, și vegheați în vederea rugăciunii.” (1 Petru 4:7; vedeți și Romani 6:11-12; Matei 23:3; 1 Petru 5:5b-6).

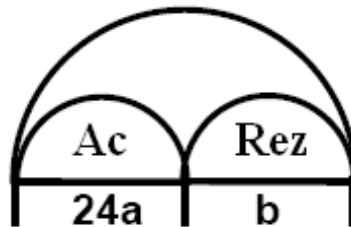

Acțiune-Rezultat (Propoziție regentă – Propoziție consecutivă)

Definiție: Relația dintre o acțiune și o consecință/un rezultat a/al acelei acțiuni.

Conjunții: astfel încât, pentru ca, încât, ca (să), cu scopul de, etc.

Exemplu: „Și deodată s-a stârnit pe mare o furtună atât de strașnică, încât corabia era acoperită de valuri.” (Matei 8:24; vedeți și Ioan 3:16; Iacov 1:11).

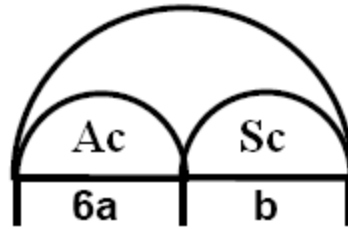

Acțiune-Scop (Propoziție regentă – Propoziție circum. de scop)

Definiție: Relația dintre o acțiune și alta intenționată ca rezultat.

Conjunții: astfel încât, pentru ca, cu scopul de, ca nu cumva să/de teamă să nu, etc.

Exemplu: „Smeriți-vă, dar, sub mâna tare a lui Dumnezeu, pentru ca, la vremea Lui, El să vă înalțe.” (1 Petru 5:6; vedeți și Romani 1:11; Marcu 7:9).

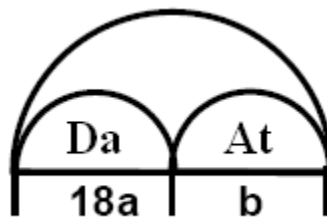

Condițională (Propoziție regentă – Propoziție condițională)

Definiție: La fel ca Acțiune-Rezultat, numai că existența acțiunii este doar posibilă.

Conjunții: dacă ... atunci, cu condiția ca, numai dacă, etc.

Exemplu: „Dacă sunteți călăuziți de Duhul, [atunci] nu sunteți sub Lege.” (Galateni 5:18; vedeți și Galateni 6:1; Ioan 15:14).

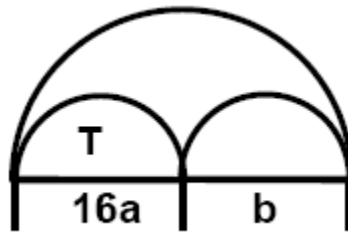

Temporală (Propoziție regentă – Propoziție circum. de timp)

Definiție: Relația dintre regentă și timpul când se desfășoară acțiunea acesteia.

Conjunții: când, oricând, după, înainte, etc.

Exemplu: „Când postiți, să nu vă luați o înfățișare posomorâtă.” (Matei 6:16; vedeți și Iacov 1:2; Luca 6:22).

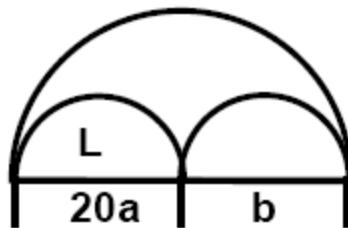

Circum. de loc (Propoziție regentă – Propoziție circum. de loc)

Definiție: Relația dintre o propoziție și locul unde aceasta poate fi adevărată.

Conjunții: unde, oriunde, etc.

Exemplu: „Căci acolo unde sunt doi sau trei adunați în Numele Meu, sunt și Eu în mijlocul lor.” (Matei 18:20; vedeți și 2 Corinteni 3:17; Rut 1:16).

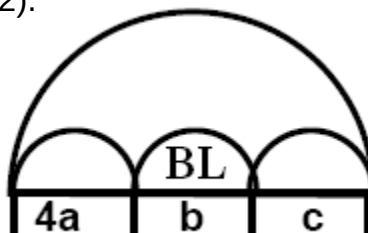

Bilaterală

Definiție: O propoziție bilaterală susține alte două propoziții, una precedentă acesteia, iar alta succesivă.

Conjunții: pentru că/deoarece/fiindcă, căci, din cauză/pricină că, deci, așadar, de aceea, astfel, etc.

Exemplu: „Se bucură neamurile și se învesolesc; căci Tu judeci popoarele cu nepărtinire și povățuiești neamurile pe pământ. Te laudă popoarele, Dumnezeule, toate popoarele Te laudă” (Psalmul 67:4-5; vedeți și Romani 2:1b-2).

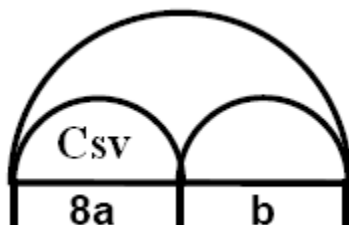
Se susțin prin formulări contrarii

Concesivă

Definiție: Relația dintre o propoziție regentă și un enunț contrar cu aceasta.

Conjunții: deși ... totuși, chiar dacă, măcar, însă/dar, cu toate acestea, etc.

Exemplu: „măcar că era Fiu, a învățat să asculte prin lucrurile pe care le-a suferit.” (Evrei 5:8; vedeți și 1 Corinteni 4:15; 9:13-15).

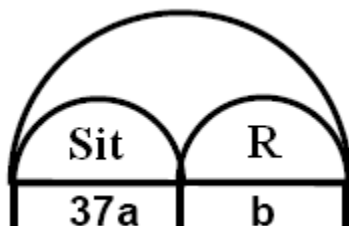

Situație-Răspuns

Definiție: Relația dintre o situație dintr-o propoziție și răspunsul la aceasta din altă propoziție.

Conjunții: și, etc.

Exemplu: „De câte ori am vrut să strâng pe copiii tăi cum își strânge găina puii sub aripi, și n-ați vrut!” (Matei 23:37; vedeți și Ioan 7:21).

Notă: În exemplul de mai sus răspunsul este surprinzător. În asemenea situații, o propoziție este concesivă celeilalte. Totuși, atunci când răspunsul reiese în mod natural din acea situație, relația este una de *Acțiune-Rezultat* și intră în categoria celor care se *susțin prin formulări distincte*.

Câteva ilustrații

Cum să „arcuim” Romani 12:1,2

Dați-mi voie să ilustrez procesul de relaționare al propozițiilor folosind ca text Romani 12:1-2. Mai jos găsiți pasajul tradus de mine. (Dacă nu puteți lucra pe textul în greacă, cel mai mult vă va ajuta o traducere foarte literală precum *New American Standard Bible*⁶. Alte traduceri pot fi superioare prin faptul că se adresează cititorilor folosind un limbaj contemporan, însă *NASB* păstrează multe structuri gramaticale care ne oferă posibilitatea de a lua noi înșși decizii în interpretare, pe când în alte traduceri acest lucru este făcut pentru noi de dragul clarității).

Vă îndemn dar, fraților, pentru îndurarea lui Dumnezeu,
să aduceți trupurile voastre ca o jertfă vie, sfântă, plăcută
lui Dumnezeu: aceasta este din partea voastră o slujbă duhovnicească.
Și nu vă conformați chipului veacului acestuia, ci transformați-vă,
prin înnoirea minții voastre, ca să puteți deosebi voia lui Dumnezeu:
cea bună, plăcută și desăvârșită.

În acest paragraf sunt patru propoziții sau enunțuri individuale:

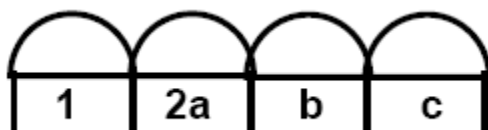
12:1 Vă îndemn dar, fraților, pentru îndurarea lui Dumnezeu să
aduceți trupurile voastre ca o jertfă vie, sfântă, plăcută lui Dumnezeu:
aceasta este din partea voastră o slujbă duhovnicească.

12:2a și nu vă conformați chipului veacului acestuia

12:2b ci transformați-vă, prin înnoirea minții voastre,

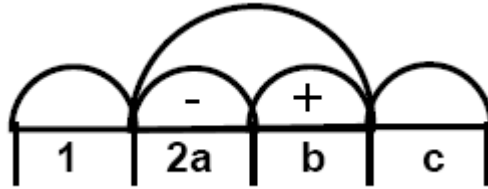
12:2c ca să puteți deosebi bine voia lui Dumnezeu: cea bună, plăcută
și desăvârșită.

Putem simboliza fiecare dintre aceste propoziții printr-un arc ca acesta:

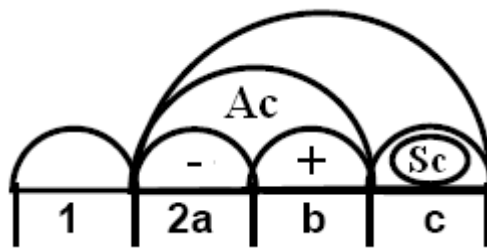
⁶ NASB – New American Standard Bible – Noua Biblie Americană Standard este o traducere a Bibliei în limba engleză – n.tr.

Relația care se observă cel mai ușor este cea dintre 2a și b. Ele poruncesc, în principiu, același lucru; una în formă negativă iar cealaltă în formă pozitivă: „Nu vă conformați, ci transformați-vă.” Putem simboliza această relație printr-un arc mai larg, astfel:

Când trasăm un arc mai larg, considerăm că tot ce cuprinde el enunță un singur lucru principal; în cazul de față: „Fii o persoană transformată, cu o minte nouă și astfel, diferită de chipul veacului acestuia!”

Apoi Pavel ne arată foarte clar modul în care relaționează 2ab cu 2c, pentru că le leagă prin conjuncția „ca să” (*eis to* + infinitivul). Așadar, 2c este scopul lui 2ab, iar 2ab este mijlocul prin care se atinge acel scop. Această relație poate fi simbolizată astfel:

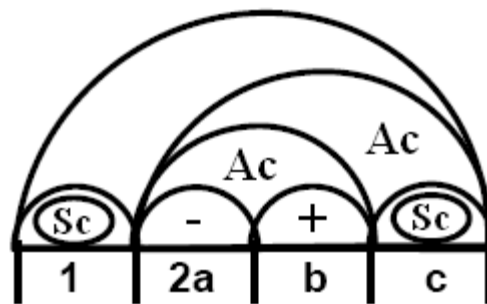

Am încercuit Sc-ul(= scop) pentru că acesta este principal în mintea lui Pavel; este scopul, ideea principală a versetului 2 din Romani 12. (Singurele relații în care un simbol trebuie înconjurat sunt: Ac-Sc, Ac-Rez și Sit-R). Versetul 2ab este, pur și simplu, mijlocul necesar pentru a atinge 2c. Parafrizat, textul s-ar citi astfel: Transformați-vă așa încât cu o minte nouă să puteți gândi cum gândeste Dumnezeu și să aprobați ceea ce aprobă El. O minte înnoită este condiția necesară pentru a cunoaște și a îmbrățișa ce este sfânt.

Am ajuns la ultima relație. În ce mod se leagă ideea principală a versetului 2 (2c) de propoziția din versetul 1? Pentru a răspunde la întrebare, trebuie să avem măcar o idee despre ce enunță versetul 1. Putem afla acest lucru făcând o paralelă cu Romani 6:13: „Să nu mai dați în stăpânirea păcatului mădularele voastre, ca niște unelte ale nelegiurii; ci dați-vă pe voi înșivă lui Dumnezeu, ca vii, din morți cum erați; și dați lui Dumnezeu mădularele voastre, ca pe niște unelte ale neprihănirii” (vedeți 6:19). Nu avem nici un motiv să credem că Pavel vrea să spună ceva foarte diferit în Romani

12:1 când zice „să aduceți trupurile voastre lui Dumnezeu”, de ceea ce a vrut să spună în 6:13 când a zis „dați lui Dumnezeu măduarele voastre”. Acest lucru are foarte mult sens în contextul din Romani 12:1-2, iar în greacă este folosit același cuvânt în ambele versete pentru „aduceți”, respectiv „dați”. Romani 12:1 nu este o poruncă pentru cel neconvertit de a se supune lui Dumnezeu, ci mai degrabă este o poruncă pentru credincioși de a-L onora pe El cu trupurile lor.

Parafrizat, Romani 12:1 înseamnă cam așa ceva: Având în vedere cât de îndurător a fost Dumnezeu față de voi, faceți-vă ca scop în fiecare zi cât veți trăi pe acest pământ, să faceți ceea ce Îl onorează pe Dumnezeu⁶; slujiți lui Dumnezeu împlinind voia Lui cu trupul vostru (vedeți 1 Corinteni 6:20). Acum suntem pregătiți să legăm versetele 1 și 2. Cunoașterea și deosebirea voii lui Dumnezeu este un mijloc spre împlinirea voii Lui cu trupul vostru. Legătura dintre versetul 1 și 2c este evidentă prin repetiția cuvântului „plăcută”. Condiția necesară pentru a aduce trupurile noastre ca o jertfă plăcută Lui (1) este să deosebim ceea ce este plăcut (2c). Așadar, am redat simbolic relația ca fiind una de Acțiune [mijlocul prin care se atinge scopul] (versetul 2) – Scop (versetul 1).

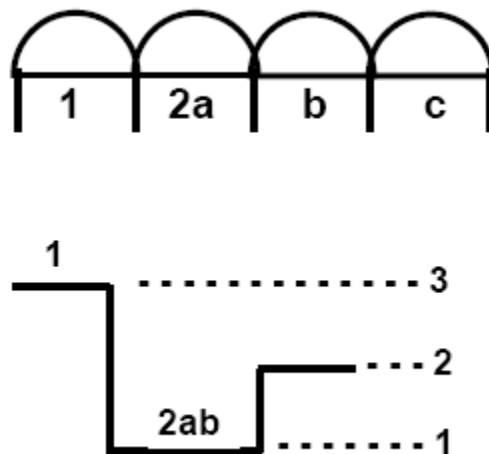
Astfel ajungem la următoarea interpretare a textului din Romani 12:1, 2: Cea mai elementară schimbare care trebuie să aibă loc într-un credincios este să înceteze să gândească în chipul veacului acestuia și să gândească cu o minte nouă, cu sentimente, priorități și valori noi. Apoi, cu această minte nouă, el este capabil să judece și să evalueze ce este sfânt, bun și plăcut. El nu numai că poate să evalueze corect lucrurile sfinte, bune și plăcute cu noua lui minte, dar le și aprobă și se desfată în ele.⁷ Acest lucru duce inevitabil la o trăire în trup dăruită lui Dumnezeu pentru împlinirea scopurilor Sale. Faptele noastre zilnice făcute în trup devin o slujbă duhovnicească prin faptul că demonstrează câtă valoare atribuim noi îndurării lui Dumnezeu. Astfel împlinim porunca Domnului de a lăsa lumina noastră să lumineze pentru ca oamenii să vadă faptele noastre bune și să-L slăvească pe Tatăl vostru care este în ceruri.

⁷ Acest înțeles pentru *dokimazo* („a demonstra” și „a deosebi”) este ilustrat în Romani 1:28 și se face apel la el în logica din Romani 12:12.

Observați structura ultimului arc. Acum el le cuprinde pe toate, sugerând că am aruncat o privire la ideea principală a fragmentului. Sub acest arc sunt două arcuri în relație de Acțiune-Scop. Sub arcul mai larg al acestora, sunt încă două arcuri în relație de Acțiune-Scop. Sub arcul mai larg al celor din urmă, sunt încă două arcuri în relație de Negativă-Pozitivă. Cu alte cuvinte, arcurile cele mai mici sunt grupate în mod progresiv în unități mai largi, care la rândul lor sunt în relație cu alte unități, până când pe toate le cuprinde un singur arc. Apoi putem vedea cum fiecare propoziție scurtă ajută la comunicarea unei singure idei principale. Nu poate fi determinat în avans care unități trebuie primele puse împreună sub un arc. Această deprindere se formează prin practică condusă de un ghid.

Nivelurile din Romani 12:1, 2

O variație a metodei de „arcuire”, mai simplă și mai ușor de folosit în biserici la studiu biblic, este o metodă care implică mai multe niveluri. Aceasta scoate la iveală ideea principală dintr-un text și diversele niveluri care o susțin. Nivelurile din Romani 12:1, 2 arată astfel:

Numerele din dreapta indică cele 3 niveluri ale argumentului. (Versetul 2a și b sunt pe același nivel fiindcă pur și simplu se reafirmă reciproc, în loc ca una să înainteze argumentul spre cealaltă). Odată ce nivelurile unui argument sunt identificate și numerotate, acestea pot fi parafrazate pe scurt de la bază (argumentul cel mai esențial) spre vârf (concluzia principală).

De exemplu:

1. Schimbă-ți modul de gândire
2. ca să poți aprecia din toată inima voia lui Dumnezeu,

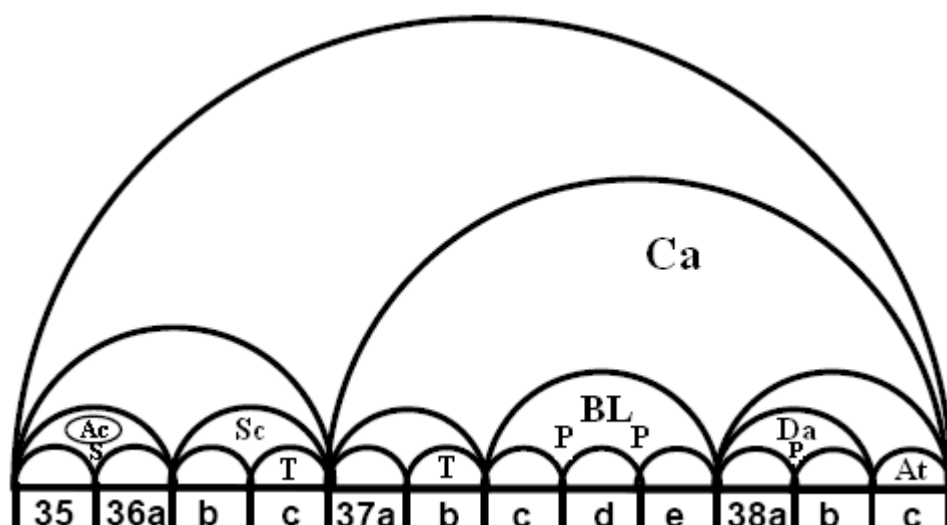
3. ca să-L poți onora cu trupul tău în fiecare zi atât cât vei trăi.

Este util să folosim, așa cum ați văzut mai sus, o expresie explicită de legătură între fiecare nivel al argumentului și să o evidențiem.

Arcurile și nivelurile din Luca 12:35-38

Mai jos este încă un exemplu de arcuire și de niveluri lucrate pe un fragment din învățăturile lui Isus.

Luca 12:35-38

35 Mijlocul să vă fie încins, și făcliile aprinse.

36a Și să fiți ca niște oameni care așteaptă pe stăpânul lor să se întoarcă de la nuntă,

b ca să-i deschidă îndată,

c când va veni și va bate la ușă.

37a (Fiindcă) ferice [va fi] de robii aceia pe care stăpânul îi va găsi veghind

b la venirea lui!

c (căci) adevărat vă spun că el se va încinge

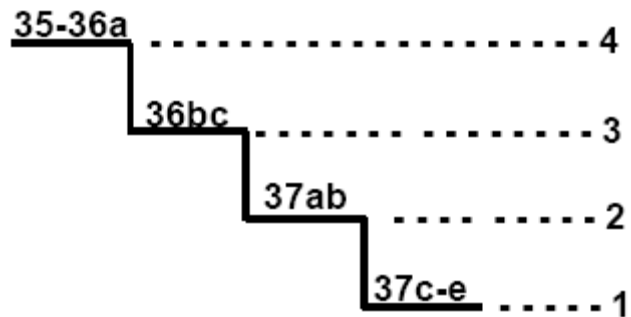
d și îi va pune să șadă la masă,

e și se va apropia să le slujească.

38a (Așadar) fie că vine la a doua strajă din noapte, fie că vine la a treia strajă,

b și dacă-i va găsi veghind,

c (atunci) ferice [va fi] de robii aceia.

1. Cristos le va oferi un banchet glorios și veșnic celor care nu dorm în necredință.
2. *Așadar*, când ne va găsi treji încrezându-ne în El, vom fi foarte fericiți.
3. *Așadar*, *pentru ca* să se deschidă ușa spre această mare binecuvântare,
4. fiți vigilenți în a continua să trăiți în ascultarea credinței.

Probleme speciale în identificarea propozițiilor

Înainte să putem face vreo arcuire, trebuie să împărțim textul în propoziții semnificative. Acest lucru nu e întotdeauna ușor, deoarece o frază poate avea mai multe propoziții, iar acestea pot fi ascunse în diferite tipuri de fraze. Am discutat mai înainte natura propozițiilor și am definit propoziția ca fiind o aserțiune (cu un subiect și un predicat). Desigur, aceasta este o definiție mult prea simplificată. Limba poate fi foarte complexă, iar scriitorii pot face afirmații în multe moduri diferite. Acestea s-ar putea să nu arate întotdeauna ca propoziția standard: „Isus plângea.” În asemenea situații este nevoie de o sensibilitate ascuțită, uneori delicată, față de intenția autorului, pentru a putea spune dacă o anumită construcție gramaticală trebuie sau nu înțeleasă ca fiind o propoziție. Nu există reguli fixe pentru luarea acestor decizii. Ci doar niște principii generale. Observați exemplele următoare.

Întrebări

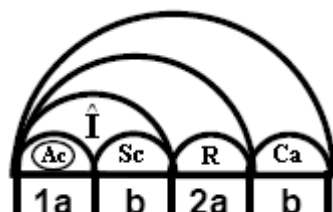
Să păcătuim mereu, ca să se înmulțească harul? Nicidecum! Noi, care am murit față de păcat, cum să mai trăim în păcat? (Romani 6:1, 2)

Principiul de urmat când avem de-a face cu întrebări este următorul: atunci când ne este dat răspunsul, separăm întrebarea și răspunsul în două propoziții distincte și le relaționăm ca Î-R. Ele constituie împreună o aserțiune. În Romani 6:1-2, răspunsul la prima întrebare este „Nicidecum!”. A doua întrebare nu primește niciun răspuns. Atunci când întrebările nu primesc răspuns, autorul face o aserțiune indirectă. Așadar, ar trebui întotdeauna să reformulăm asemenea întrebări ca afirmații la modul indicativ. Întrebarea „Noi, care am murit față de păcat, cum să mai trăim în păcat?” afirmă de fapt: Este imposibil pentru noi, cei care am murit față de păcat, să mai trăim în el. Apoi, relația dintre primul set întrebare/răspuns și a doua întrebare devine evidentă. Cea din urmă este motivul celei dintâi. Am putea reprezenta propozițiile în felul următor:

- 1a Să păcătuim mereu,
- b ca să se înmulțească harul?

2a *Răspuns:* Nicidecum!

- b *motivul este că noi, care am murit față de păcat, nu mai putem trăi în el.*

Notă: Prima întrebare conține de fapt două propoziții, fiecare având subiectul și predicatul ei propriu. 1a relaționează cu 1b ca Acțiune-Scop, adică 1b este scopul lui 1a.

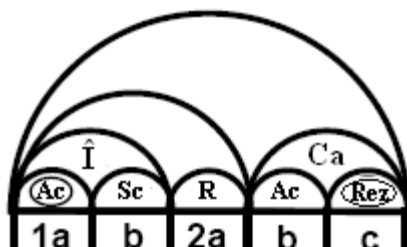
Propoziții relative

O propoziție relativă începe de obicei cu „care”, „acel/acea”, „acesta/aceasta”. Ea are adesea rolul de a defini o persoană sau un lucru din acea propoziție. Așadar, fiind un modifier, o propoziție relativă nu este interpretată de regulă ca o propoziție distinctă, chiar dacă conține un subiect și-un predicat. (Observați cum a fost tratată mai sus propoziția relativă din Romani 12:1).

De exemplu, observați propoziția de mai sus din Romani 6:2: „Noi, care am murit față de păcat, cum să mai trăim în păcat?” În interiorul acestui enunț se găsește o propoziție relativă. Predicatul acesteia e „[am] murit față de păcat”, iar subiectul este „care”. Rolul acestei propoziții relative este de a modifica subiectul propoziției principale „noi”. De aceea, nu am luat-o ca o propoziție individuală.

Dar când ne oprim să analizăm logica pasajului din Romani 6:2b, devine clar faptul că acea propoziție relativă putea fi luată individual. Ce vrea să spună Pavel este că fiindcă am murit față de păcat, rezultatul este că nu mai putem trăi în el. Din punct de vedere logic, propoziția relativă funcționează ca o cauză a neputinței noastre de a mai trăi în păcat. Dacă alegem să delimităm propozițiile în felul acesta, schema va arăta astfel:

- 1a Să păcătuim mereu
- b ca să se înmulțească harul?
- 2a Răspuns: Nicidecum!
- b motivul este pentru că noi am murit față de păcat
- c rezultatul fiind că nu mai putem trăi în el.

Diferența dintre această parafrază și cea de mai sus este că ultima este mai detaliată. Amândouă sunt corecte. În ultimă instanță, trebuie să decidem dacă o propoziție relativă este atât de crucială încât să trebuiască tratată individual. Un exemplu în care o propoziție relativă trebuie luată individual este Ioan 1:13, „[eng. care au fost născuți – n.tr.] născuți nu din sânge, nici din voia firii lor, nici din voia vreunui om, ci din Dumnezeu”. În acest verset, mijlocul prin care devenim copii ai lui Dumnezeu este relatat printr-o propoziție relativă.

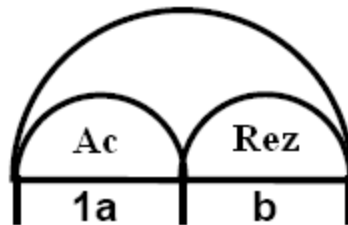
Notă: Ce spune Romani 6:1, 2 în versetul 2a este: „Nu continuați să păcătuiți” (la modul imperativ). Acest imperativ este susținut de indicativul 2c: „nu mai puteți trăi în păcat”, care este, la rândul lui, susținut de 2b: „ați murit față de păcat.” Întregul scop al arcuirii este să găsim ideea principală a fiecărui fragment și să descoperim cum funcționează celelalte propoziții în susținerea sau dezvoltarea acesteia.

Construcții participiale

Un mod obișnuit de a face o afirmație (în special în Noul Testament în greacă) este folosind participiul. Un exemplu este Romani 5:1(ESV) „Fiind socotiți neprihăniți prin credință, avem pace cu Dumnezeu, prin Domnul nostru Isus Cristos.” „Fiind socotiți neprihăniți prin credință” este o propoziție participială. O numim propoziție, chiar dacă nu are un subiect exprimat, fiindcă face o afirmație, și anume: „am fost socotiți neprihăniți prin credință.” Deci, rămâne la latitudinea interpretului să descopere cum se leagă această afirmație de cealaltă din Romani 5:1: „avem pace cu Dumnezeu...” Eu v-aș propune următoarea relaționare:

5:1a *Fiindcă* am fost socotiți neprihăniți prin credință

1b *rezultatul* e că avem pace cu Dumnezeu prin Domnul nostru Isus Cristos.

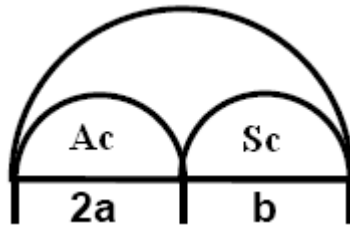

Infinitivele

Uneori infinitivele, împreună cu complementele și modificatorii lor, funcționează ca propoziții. De exemplu, Ioan 14:2: „Eu Mă duc să vă pregătesc un loc”. Aici, cuvintele „să vă pregătesc un loc” pot fi parafrazate

astfel: „cu scopul de a vă pregăti un loc”. Această infinitivă, împreună cu complementul ei, face o afirmație despre plecarea lui Cristos. Ea relatează scopul plecării Lui. Așadar, propozițiile ar putea fi reprezentate astfel:

14:2a Eu Mă duc
b ca să vă pregătesc un loc.

Notă: Nu toate infinitivele fac afirmații distincte ca aceasta, deci nu toate vor fi luate ca propoziții individuale. Dar fiți atenți la acelea care afirmă ceva crucial.

Când veți căuta să identificați propozițiile unui text, veți întâlni adesea diferite probleme. Dar eu sper că aceste câteva exemple vă vor ajuta să vă faceți o idee despre ce implică acest proces. Este o muncă extrem de productivă pentru că, în timp ce vă veți strădui să descâlciți în acest fel logica unui pasaj, înțelesul acestuia va începe să devină tot mai clar.

Rolul meditației

Ultima procedură în exegeza biblică este meditarea asupra înțelesului dat de autor – în special în legătură cu lucrurile pe care acesta și ceilalți autori ai Bibliei le-au spus în alte locuri. Pe măsură ce medităm asupra conexiunilor dintre aceste lucruri, încep să iasă la suprafață implicații care ne duc tot mai adânc în realitatea respectivă așa cum a înțeles-o autorul. Astfel, ajungem să observăm, încetul cu încetul, unitatea Bibliei.

Concluzie

Dacă este adevărat, cum spune Pavel, că fără o minte nouă (sfințită) nimeni nu poate deosebi ce este sfânt; și dacă este adevărat, cum spune Isus, că suntem sfințiți prin Cuvântul lui Dumnezeu (Ioan 17:17), atunci potrivit Scripturii, este esențial ca mintea înnoită a credinciosului să fie caracterizată de o tângire intensă după a auzi Cuvântul lui Dumnezeu, adică după a face o exegeză biblică bună.

Note de sfârșit

¹ Pentru a citi un eseu extraordinar despre modul în care sistemul educațional și-a abandonat adevărata sarcină de a-i învăța pe oameni cum să învețe, vedeți Dorothy Sayers „The Lost Tools of Learning“ [Uneltele pierdute ale învățării – n.tr.] din *A Matter of Eternity* [O chestiune de importanță veșnică – n.tr.], ed. Rosemarz Kent Sprague (Grand Rapids: Williams B. Eerdmans Pub. Co., 1973), pp. 107-135.

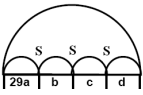
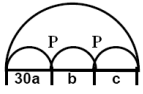
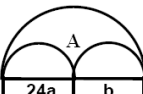
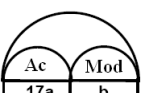
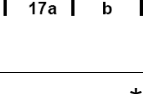
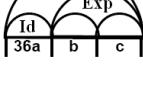
² Critica literară este știința devotată reconstruirii unui text din Noul Testament (și din Vechiul Testament) din mii de manuscrise conservate, care să fie pe cât se poate de aproape de ceea ce au scris autorii în original. Pentru o tratare amănunțită a modului în care funcționează critica literară și a istoriei acestei discipline, vedeți Bruce M. Metzger, *The Text of the New Testament: Its Transmission, Corruption and Restoration* [Textul Noului Testament: transmiterea, coruperea și restaurarea acestuia – n.tr.] (New York: Oxford University Press, 1969). Pentru o tratare mai concisă, vedeți capitolul 3 din cartea lui George Ladd, *The New Testament and Criticism* [Noul Testament și critica – n.tr.] (Grand Rapids: William B. Eerdmans Pub. Co., 1967). Cu excepția aparatului Noului Testament grecesc, cel mai practic ajutor în a judeca critic textul este cartea lui Bruce Metzger, *A Textual Commentary on the Greek New Testament* [Un comentariu literar asupra Noului Testament grecesc – n.tr.] (New York: United Bible Societies, 1995) care explică de ce Bible Societies' Greek NT [Societățile biblice ale Noului Testament grecesc – n.tr.] au făcut alegerile textuale pe care le-au făcut.

³ D. Hirsch, *Validity in Interpretation* [Corectitudine în interpretare - n.tr.] (New Haven: Yale University Press, 1967) p.76f. Aceasta este una dintre cele mai importante cărți pe care le-am citit vreodată. Ea oferă o formulare clasică a cercului hermeneutic și motivul pentru care acesta „este mai puțin misterios și paradoxal decât l-au făcut să pară mulți din tradiția hermeneutică germană.”

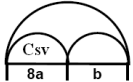
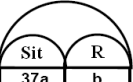
⁴ Poate fi folositor să amintesc că nu am fi avut Noul Testament dacă scriitorii apostolici nu și-ar fi consumat energia intelectuală când erau copii pentru a învăța gramatica și sintaxa limbii grecești și, când erau adulți pentru a compune o proză inteligibilă din punct de vedere gramatical.

⁵ Metoda lui Daniel Fuller a fost descrisă deslușit în capitolul 6 din cartea lui Tom Schreiner *Interpreting the Pauline Epistles* [Interpretarea epistolelor pauline - n.tr.] (Grand Rapids: Baker Book House Co., 1990).

⁶ Cred că ar fi greșit să insist asupra faptului că timpul aorist al cuvântului *parastesai* din Romani 12:1 implică, în mod necesar, că această aducere a trupurilor noastre este un eveniment care se întâmplă o dată pentru totdeauna la convertire. Motivul pentru care resping această interpretare este că 1) Pavel le vorbește creștinilor; 2) structura celor două versete recomandă interpretarea mea; și 3) utilizarea timpului aorist în Romani 6:19 (cu referire la ce fac necreștinii cu mădularele lor) arată că nu e necesar să fie vorba de un eveniment care se întâmplă o dată pentru totdeauna.

TIP		NUME / SIMBOL	DEFINIȚIE	CONJUNCȚII	EXEMPLE	NOTIȚE	SIMBOL
COORDONARE	(propozițiile nu se susțin reciproc, însă fiecare are o contribuție la un întreg)	Serie (S)	fiecare propoziție are o contribuție independentă la un întreg	și, mai mult, în plus, nici...nici, etc. (καί, δέ, τε, οὔτε, οὔδε, μήτε, μηδέ)	Soarele se va întuneca, luna nu-și va mai da lumina ei, stelele vor cădea din cer, și puterile cerurilor vor fi clătinate. Matei 24:29 (vedeți și Mat. 7:8; Rom.12:12)	Arcuirea: mod sistematic de reprezentare a tipurilor de relații dintre toate propozițiile oricărui text scris coerent, având ca rezultat un rezumat al argumentului, care arată rolul fiecărei părți în argument.	
		Progresie (P)	asemenea Seriei, numai că fiecare propoziție este un pas înainte spre un punct culminant	apoi, și, mai mult decât atât, în plus, etc. (καί, δέ, τε, οὔτε, οὔδε, μήτε, μηδέ)	Și pe aceia pe care i-a hotărât mai dinainte, i-a și chemat; ... iar pe aceia pe care i-a socotit neprihăniți, i-a și proslăvit. Romani 8:30 (vedeți și Marcu 4:28; 1 Petru 1:5-7)		
		Alternare (A)	fiecare propoziție exprimă o posibilitate diferită care decurge dintr-o anumită situație	sau, dar, iar, ci, în timp ce, pe de altă parte, etc. (ἀλλά, δέ, ἢ, μέν...δέ)	unii au crezut ce le spunea el, iar alții n-au crezut. Fapte 28:24 (vedeți și Ioan 10:20-21; Mat. 11:3)	Notițe generale: - Nu îmbinați niciodată arcurile, de fiecare dată există o altă alternativă; - Este inevitabilă o oarecare suprapunere a categoriilor. Străduiți-vă să alegeți categoria care se potrivește cel mai bine; - Desenați arcurile în creion; cu siguranță veți face modificări pe parcurs; - Cum știm pe care arcuri să le legăm împreună? Nu uitați că arcul mai mare, în relațiile de subordonare, trebuie să modifice arcul mai mic ca întreg, incluzând tot ce cuprinde el. Întrebați-vă: Cum se raportează această propoziție la cealaltă? - Împărțiți - Clasificați/Atribuiți - Rezumați	
SUBORDONARE	SE SUSȚIN PRIN REFORMULARE	Acțiune-Mod (Ac/Mod)	afirmă o acțiune, după care urmează un enunț mai precis, care indică modul în care este făcută acea acțiune	întrucât, prin, etc. (în greacă, este introdusă printr-un adverb de mod, la participiu)	nu S-a lăsat fără mărturie, întrucât v-a făcut bine, v-a trimis ploi din cer și timpuri roditoare. Fapte 14:17 (vedeți și Filipeni 2:7; Fapte 16:16; 17:21)		
		Comparare (Cf)	relația dintre două enunțuri care exprimă o acțiune mult mai clar arătând cum este aceasta	întocmai ca, cum...așa, la fel ca, ca și, etc. (ὡς, καθὼς, οὕτως, ὅσπερ)	Cum M-a trimis pe Mine Tatăl, așa vă trimit și Eu pe voi. Ioan 20:21 (vedeți și 1 Cor. 11:1; 1 Tes. 2:1)		
		Negativă-Pozitivă (-/+)	relația dintre două alternative, în care una este negată așa încât cealaltă să fie întărită; relația implicită în enunțurile contrastive	nu...ci, noi...voi, etc. (οὐ, μή, ἀλλά, δέ)	Nu fiți nepricepuți, ci înțelegeți care este voia Domnului. Efeseni 5:17 (vedeți și Evrei 2:16; Efeseni 5:18; contrastivă - 1 Cor. 4:10)		
		Idee-Explicație (Id/Exp)	relația dintre un enunț inițial și unul care-i clarifică înțelesul; e posibil ca propoziția clarificatoare să definească doar un cuvânt din cea care o precede	adică, și anume, etc. (τοῦτ' ἐστίν)	M-a înșelat de două ori. Mi-a luat dreptul de întâi născut, și iată-l acum că a venit de mi-a luat și binecuvântarea! Geneza 27:36		
		Întrebare-Răspuns (Î/R)	relația dintre un enunț interogativ și răspunsul acestuia	? (semnul întrebării)	Căci ce zice Scriptura? Avraam a crezut pe Dumnezeu... Romani 4:3 (vedeți și Rom. 6:1; Ps. 24:3-4)		

TIP		NUME / SIMBOL	DEFINIȚIE	CONJUNCȚII	EXEMPLE	NOTIȚE	SIMBOL
SUBORDONARE	SE SUSȚIN PRIN FORMULĂRI DISTINCTE	Cauzală (Ca)	relația dintre un enunț și argumentul/cauza care îl susține (propoziția cauzală succede afirmația)	fiindcă, pentru că, căci, deoarece, etc. (γάρ, ὅτι, ἐπεί, ἐπειδὴ, διότι)	Ferice de cei săraci în duh, căci a lor este Împărăția Cerurilor. Matei 5:3 (vedeți și 1 Cor. 7:9; Filipeni 2:25-26)	NU ÎNCURCAȚI CAUZALA CU INFERENȚIALA! În cauzală, concluzia este în prima propoziție.	
		Inferență (••)	la fel ca cea cauzală, numai că propoziția inferențială precede regenta	așadar, deci/dar, de aceea, prin urmare, în consecință, etc. (οὖν, διό, ὥστε)	Sfârșitul tuturor lucrurilor este aproape. Fiți înțelepți, dar, și vegheați în vederea rugăciunii. 1 Petru 4:7 (vedeți și Rom. 6:11-12; Mat. 23:3; 1 Pe. 5:5b-6)	În inferențială, concluzia este în a doua propoziție.	
		Acțiune-Rezultat (Ac/Rez)	relația dintre o acțiune și o/un consecință/rezultat a/al acelei acțiuni	astfel încât, încât, pentru ca, ca să, etc. (ὥστε)	Și deodată s-a stârnit pe mare o furtună atât de strașnică, încât corabia era acoperită de valuri. Matei 8:24 (vedeți și Ioan 3:16; Iacov 1:11)		
		Acțiune-Scop (Ac/Sc)	relația dintre o acțiune și alta intenționată ca rezultat	ca să, astfel încât, ca nu cumva/de teamă să nu, pentru ca, etc. (ἵνα, ὅπως, ἵνα...μή)	Smeriți-vă, dar, sub mâna tare a lui Dumnezeu, pentru ca, la vremea Lui, El să vă înalțe. 1 Petru 5:6 (vedeți și Rom. 1:11; Marcu 7:9)		
		Condițională (Da/At)	la fel ca Acțiune-Rezultat, numai că existența acțiunii este doar posibilă	dacă ... atunci, numai dacă, după aceea, etc. (εἰ, ἐάν)	Dacă sunteți călăuziți de Duhul, nu sunteți sub Lege. Galateni 5:18 (vedeți și Gal. 6:1; Ioan 15:14)		
		Temporală (T)	relația dintre o regentă și timpul când se desfășoară acțiunea acesteia	când, oricând, după, înainte, etc. (ὅτε, ὅταν)	Când postiți, să nu vă luați o înfățișare posomorâtă. Matei 6:16 (vedeți și Iacov 1:2; Luca 6:22)	Autorul alege să evidențieze mai degrabă timpul decât regenta, chiar dacă acesta poate fi în regentă.	
		Circum. de loc (L)	relația dintre un enunț și locul unde acesta poate fi adevărat	unde, oriunde, etc. (ὅπου, οὖ)	Căci acolo unde sunt doi sau trei adunați în Numele Meu, sunt și Eu în mijlocul lor. Matei 18:20 (vedeți și 2 Cor. 3:17; Rut 1:16)		
		Bilaterală (BL)	o propoziție bilaterală susține alte două propoziții, una precedentă acesteia, iar alta succesivă	vedeți conjuncțiile Cauzalei și Inferențialei	Se bucură popoarele și se învesolesc; căci Tu judeci popoarele cu nepărtinire și povățuiești neamurile pe pământ. Psalmul 67:4 (vedeți și Rom. 2:1b-2)	Observați că BL arată că există o relație în fiecare direcție, iar Ca și Inf specifică exact ce fel de relații sunt acestea.	

SE SUSȚIN PRIN FORMULĂRI CONTRARII	Concesivă (Csv)	relația dintre o regentă și o afirmație contrară acesteia	deși...totuși, măcar, chiar dacă, însă/dar, cu toate acestea, etc. (καί περ, εἰ, καί, ἐάν καί)	Măcar că era Fiu, a învățat să asculte prin lucrurile pe care le-a suferit. Evrei 5:8 (vedeți și 1 Cor. 4:15; 9:13-15)	Propoziția principală rămâne în picioare în ciuda obstacolului din cea concesivă.	
	Situație-Răspuns (Sit/R)	relația dintre o situație dintr-o propoziție și răspunsul la aceasta dintr-alta	De câte ori am vrut să strâng pe copiii tăi cum îmi strânge găina puii sub aripi, și n-ați vrut! Matei 23:37 (vedeți și Ioan 7:21)		Relația poate fi ori ceva intuit, ori o surpriză, depinde de răspunsul voinței omului respectiv.	

* Ordinea simbolurilor marcate cu „*” poate fi inversată